

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ฟังธรรมเนาะ มนุษย์เกิดมาพร้อมกับความเชื่อ ความเชื่อของคนเชื่อมันขนาดไหน ชีวิตดำเนินไปแบบนั้น ความเชื่อของเรา เห็นไหม เพราะความเชื่อ ความเชื่อเกิดจากอะไร? ความเชื่อเกิดจากสามัญสำนึก สามัญสำนึกคิดได้ขนาดนั้นไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เมื่อก่อนคนเรายังโง่อยู่ ยังกราบไหว้ภูเขาลากา กราบไหว้ดวงอาทิตย์ กราบไหว้ไฟ สิ่งนั้นเรากราบไหว้เพราะว่าเราเชื่อไง เราเชื่อว่าเราจะหาที่พึ่งของเรา หาที่พึ่งของเรา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “เธออย่าไปกราบไหว้ สิ่งอย่างนั้น มันเป็นแร่ธาตุ มันไม่ให้สิ่งใดเป็นที่พึ่งเราได้หรอก สิ่งที่เป็นที่พึ่งได้คือหัวใจของเราเอง เวลาใครพลัดพรากจากไป อย่าคร่ำครวญ อย่าเสียใจ ให้ระลึกถึงคุณงามความดีของเขา คุณงามความดีของเขา เขามีบุญมีคุณกับเรา เห็นไหม แต่ถ้าเขามีบาปมีกรรมกับเรา อภัยให้เขาไป”

สิ่งที่อภัยให้เขาไปเพราะอะไร เพราะชีวิตเขาสิ้นไปแล้ว เราจะทำคุณงามความดีของเรา เพื่ออุทิศส่วนกุศลนี้ให้กับเขา อุทิศส่วนกุศลมาจากสิ่งใด? อุทิศส่วนกุศลไปจากเราเสียสละทานนี้ไง เราเสียสละทาน เราให้อภัยต่อเขา การให้อภัยต่อเขา นี้เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เวรระงับด้วยการไม่จองเวรจองกรรม เห็นไหม การไม่จองเวรจองกรรมต่อกัน เราสบาย จิตใจของเราปลอดโปร่ง ถ้าจิตใจของเรามีการจองเวรจองกรรมต่อกัน เรามีการอาฆาตมาดร้าย เรามีความฝงใจของเรา ความฝงใจของเรา เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาเนี่ย เวลาคนคว่ำขึ้นมาคนคว่ำในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไหม คนเรานี้เนาะ ความคิดมันอยู่ใกล้ชิดกับหัวใจมากนะ หัวใจไม่ใช่ความคิด เพราะถ้าความคิดเป็นหัวใจ ความรู้สึกของเรามันเกิดมาตลอดเวลา แล้วมันก็ดับไปตลอด แต่หัวใจเราอยู่ตลอดไป ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิต เวลาเกิดนี่เกิดในไข่ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ การกำเนิด ๔ ในเมื่อกำเนิดขึ้นมาแล้ว นั่นน่ะคือตัวใจ ใจเรา ความคิด ความคิดเกิดจากใจๆ ความคิดกับเรามันอยู่ใกล้เคียงกันมากนะ ความคิดกับเราอยู่ใกล้เคียงกัน แต่เราไม่เคยเห็น

ความคิดของเราไง เราไปสำคัญตนว่าความคิดเป็นเราไง นี่ความคิดเป็นเราๆ แล้วความคิดที่มันเกิดดับๆ มันเป็นเรา แล้วมันหายไปไหนล่ะ เวลาคิดไม่ได้ เวลาเรลืมสิ่งใดไป เวลาเราฟื้นฟูๆ เราจะไปจดจำ เราฟื้นฟูนี้ความคิดมันมาจากไหน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม ความคิดไม่ใช่ใจ ความคิดไม่ใช่ใจหมายความว่า เวลาพิจารณาของเราไป ธาตุ ๔ และขันธ ๕...ขันธ ๕ เห็นไหม ขันธ ๕ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขันธ ๕ ขันธ ๕ เหมือนกับหางจิ้งจก หางจิ้งจกถ้ามันอยู่กับจิ้งจก จิ้งจกกับหางมันอยู่ด้วยกัน เวลามันเคลื่อนไหวไป มันมีความรู้สึกนึกคิด มันมีเหตุมีผล มันต้องการ มันมีเจตนาของมัน มันมีการกระทำของมัน หางมันถึงได้กระดิกไปตามความปรารถนาของมัน เวลาหางจิ้งจกมันขาดจากตัวจิ้งจกมันไป หางมันก็คืนของมันอยู่อย่างนั้นแหละ แต่จิ้งจกตัวนั้นจะไม่มีสิ่งใดกระทบกระเทือนมันแล้ว ไม่มีสิ่งใด เพราะหางกับตัวมันขาดออกจากกันไง

นี่เวลาเราพิจารณาของเราไป เราใช้ปัญญาของเราไป ขันธ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ อารมณ์ความรู้สึกมันไม่ใช่จิต ถ้ามันเป็นจิตของเรา มันเกิดกับเรา มันดับกับเรา ตลอดเวลา เวลามันเกิดมันดับไปแล้ว จิตใจเราต้องสลายไปด้วย จิตใจเราต้องหายไปกับมัน แต่จิตใจเราไม่เคยหายไปกับมัน เห็นไหม แต่มันเกิดดับๆ ในหัวใจของเรา เพราะอะไรล่ะ เพราะมันมีเจตนา เห็นไหม เจตสิก เจตนาคือสิ่งที่เจตนามีความคิด เจตนาที่เราตั้งใจเป็นเจตนาของเรา ตั้งใจขึ้นมาด้วยความพลั้งเผลอ โดยเจตนาของมัน เจตนาของมัน เราตั้งใจจะทำงานของเรา เจตนาโดยสัญชาตญาณของมัน

เจตสิก สิ่งใดกระทำแล้วกระทบกระเทือนกลับมา ย้อนกลับมา นี่เจตสิกมันย้อนกลับไปทำสิ่งใดไว้แล้วมันก็ย้อนกลับไปสู่ภวาสวะสู่ภพนั้น ทำสิ่งใดไว้แล้ว นี่กรรมดี กรรมชั่ว ทำสิ่งใดแล้วก็กลับไปสู่ตัวมันๆ มันเกิดจากมันนั้นแหละ เกิดจากภวาสวะนั้นแหละ เกิดจากใจนั้นแหละ แต่ความคิดที่อยู่ใกล้เคียงกันมันควบคุมกันไม่ได้ เห็นไหม นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้มีสติปัญญาอย่างนี้ สติปัญญาอย่างนี้ย้อนกลับมาๆ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิไป ปัญญาอบรมสมาธิคือใช้ความรู้สึกนึกคิด ใช้ความรู้สึกนึกคิดของเรา นี่ตรีกในความรู้สึกนึกคิดของเรา

ในความรู้สึกนึกคิดที่มันคิดออกไปๆ สิ่งที่ว่า เป็นเราๆ มันคิดออกไป คิดออกไปสิ่งใด แล้วพอคิดออกไปมันเจ็บช้ำน้ำใจไหม เวลาคิดออกไปมีความรู้สึกไหม? มีความรู้สึกนะ ถ้ามันคิดดี เห็นไหม คิดดีเป็นมรรค คิดดีเป็นมรรค นี่เวลาคิดดีขึ้นมาเราต้องมีคันเร่งของเรา ชีวิตของเรา เรามิ

เป้าหมายของเรา เราทำสิ่งใดของเรา เรามีเป้าหมายแล้วเราพยายามกระทำด้วยสติปัญญาของเรา ควบคุมใจของเรา มันจะประสบความสำเร็จ ไม่ประสบความสำเร็จ เห็นไหม มันมี ๒ ประเด็น ประเด็นหนึ่งคือประเด็นสภาวะแวดล้อมความเป็นจริงของโลก มันจะสำเร็จ ไม่สำเร็จสิ่งนั้น อีกประเด็นหนึ่ง ประเด็นของกรรม

ประเด็นของกรรมนะ คน เห็นไหม คนทำสิ่งใดจะประสบความสำเร็จแล้วมันพลัดพรากไปทุกที มันไม่ประสบความสำเร็จ คนที่ทำสิ่งใดขึ้นมาเขาทำด้วยความสนุกเพลิดเพลินของเขา เขาทำเล่น ทำด้วยความไม่ได้จริงจังของเขา ทำไมเขาประสบความสำเร็จไปทั้งหมดเลย เห็นไหม นี่มันมี ศาสนาสอนที่นี้ ศาสนาสอนที่นี้เพราะเหตุใด ศาสนาสอนที่นี้เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป บุปเพนิวาसानุสติญาณ ญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่พระเวสสันดรไป ชาติสุดท้ายคือการเสียสละลูก เสียสละเมีย การเสียสละลูก เสียสละเมียเพราะอะไร เพราะกามคุณ ๕ กามที่เป็นคุณ กามที่เป็นโทษ วัตถุกาม นี้วัตถุกาม สิ่งที่เป็นกาม ราคะ ถ้าวัตถุกามเพราะมันติดพันๆ ของมันไปไง แล้วถ้าสิ่งที่โลกเขารู้ได้ก็รู้ได้ด้วยสามัญสำนึก ในครอบครัวนี้ไง นี่ถ้าเราเสียสละไป ใครจะยอมเสียสละ แต่ที่เขาเสียสละได้เพราะอะไร เพราะเขาสร้างบุญกุศลมาร่วมกันไง นางพิมพากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญกุศลมาร่วมกัน นี่เสียสละลูก เสียสละเมีย นี่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป ถ้าย้อนอดีตชาติไป สิ่งนั้นทำสิ่งนั้นมา ถ้าทำสิ่งนั้นมาๆ จิตใจมันพัฒนาของมันขึ้นมา ถ้าพัฒนาของมันขึ้นมา มันมีสามัญสำนึกของมัน คิดแต่สิ่งที่ดีๆ สิ่งที่ดี เห็นไหม

ที่ว่าเวลาทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ ไม่ประสบความสำเร็จ ประสิทธิภาพสำเร็จทางโลก ทางโลกถ้ามีอำนาจวาสนา ทำสิ่งใด จังหวะโอกาสเป็นของเราทุกทีเลย ทำสิ่งใดมันพอดี พอดีไปหมดเลย แล้วคนเขาคิดก่อน เขาคิดดีๆ ทั้งนั้นเลย แต่ทำแล้วไม่ประสบความสำเร็จเลย นี่มันก็มีสิ่งนั้นมาเป็นสิ่งเกื้อหนุน กรรมเก่า กรรมใหม่ แต่ถ้าเป็นกรรมเก่า เราจะอ้างอิงว่าต้องเป็นกรรมเก่าๆ นี่เขาเรียกพรสวรรค์ เด็กถ้ามีพรสวรรค์ แต่มันไม่มีการแสวงหา พรสวรรค์มันก็มีแค่นั้นแหละ มันไม่ประสบความสำเร็จหรอก พรสวรรค์ส่วนพรสวรรค์ พรสวรรค์แล้วมันต้องมีการกระทำด้วย พรสวรรค์แล้วต้องมานั่งฝึกหัดคิดค้นของมันด้วย ถ้ามีพรสวรรค์ เด็ก เห็นไหม คุณสิ มันมีเขาวนปัญญาของมัน แต่ถ้ามันได้ฝึกฝนต่อยอดของมันขึ้นไป มันก็เป็นประโยชน์กับมัน

แต่เด็กมันนะ นี่มามีคไปสว่าง มาสว่างไปมืด มามีค อย่างเรานี้ทุกข์ทนเจ็บใจ เรามามีคๆ ของเรา แต่เรามีสติมีปัญญา เรามีอำนาจวาสนาของเรา เราชวนขวยของเรา มันกระทำของเรา นี่

เรื่องของเวรของกรรม ถ้าเรื่องของเวรของกรรม กรรมเก่า กรรมใหม่ มันมีผลตอบสนอง แต่ไม่ใช่เขียนเสือให้วัวกลัว ไม่ใช่ว่าสิ่งใดก็ยกให้กรรมๆ

ยกให้กรรมนี้เพื่อมาตรวจสอบ ตรวจสอบการกระทำของเรา ตรวจสอบว่าความเป็นไปได้ และความเป็นไปไม่ได้ มันมีเหตุมีผลไง แต่ความเป็นไปได้กับความเป็นไปไม่ได้ในปัจจุบันนี้มันอยู่ที่ความเพียรของเรา ถ้าการประพฤติปฏิบัติแล้ว มนุษย์เราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ หนี้ ความเพียร ความวิริยะ ความอดุสาหะ แต่เวลาชี้เกี้ยว นี่ชี้เกี้ยว ความชี้เกี้ยวขึ้นมาทีบอกกว่าเราปล่อยวางแล้ว เราเป็นคนดีแล้ว

ทุกคนจะอ้างว่าเราเป็นคนดีแล้ว คนดีแล้ว เราก็ก็นเป็นคนดี ทำไมต้องไปวัดไปวา ไปวัดไปทำไม...ไปวัดก็มาวัดใจนี่ไง ไปวัดใจ วัดใจด้วยระยะทางการมาวัด ไครมาไกลที่สุด คนนั้นได้ทางไกลที่สุด บ้านไครอยู่ใกล้วัดที่สุด คนนั้นก็ไ้ระยะทางที่ใกล้ นี่ระยะทางที่วัดด้วยระยะทาง แต่ระยะความผูกพันของใจกับศาสนาละ

ความคิดอยู่กับเราไม่เห็นมัน ความคิดอยู่กับเราควบคุมไม่ได้ เจตนาที่ดี เห็นไหม เจตนาที่ดี ถ้าเรากำหนดพุทโธๆ ถ้าสัมมาสมาธิกับหัวใจที่มันสัมพันธ์กัน ความเป็นธรรมกับใจ ถ้ามันอยู่ในระยะทางมันห่างแคไหน ถ้ามันห่างแคไหน นี่มาวัดใจ มาวัดใจที่นี้ไง ถ้ามันมาวัดใจ เห็นไหม คนมาแล้ว นี่มาวัด มาแล้วชื่นชม มาแล้วมีความอบอุ่น มาแล้วนี่มันใกล้ธรรม

ข้อวัตรปฏิบัติ คุณี เวลาพระเราเขาวัดคุณงามความดีของพระที่ไหน เขาก็วัดความดีของพระที่ผลการกระทำนั้นไง เขาไม่ได้วัดความดีพระที่โกนหัวโกนคิ้ว ห่มผ้าเหลืองเป็นพระๆ เป็นพระโดยสมมุติสงฆ์ ถ้าเป็นพระโดยสมมุติสงฆ์ เสมอกันโดยความเป็นสมมุติ แล้วเป็นพระแล้ว บวชแล้วถ้าเป็นพระขึ้นมา พระองค์นั้นก็ต้อดีเลิศไปตลอดเลย ทำไมพระองค์นั้นทำตัวเหลวไหลอย่างนั้นละ

ทำตัวเหลวไหลนั้นเขาบวชที่กาย เขาบวชเป็นประเพณีวัฒนธรรม แต่เขาไม่ได้บวชหัวใจของเขา ถ้าเขาไม่ได้บวชใจ ความคิดของเขา เขายังไม่เห็นของเขา บวชมาแล้วยังต้อมาประพฤติปฏิบัติ ต้อมาภาวนาของเราไง ถ้ามาภาวนาของเรา มาฝึกหัดของเรา มาฝึกหัดของเราให้เห็น ถ้ามันมีคำบริกรรม มีปัญญาอบรมสมาธิ มันจะสงบเข้ามา สงบจากความคิดนั้นแหละ ถ้าสงบจากความคิดมันก็เป็นเอกเทศ เอกกถตารมณฺ์ จิตตั้งมั่น จิตเป็นหนึ่ง หนึ่งคิดได้ใหม่ ใจกับความคิดมันอยู่ใกล้เคียงกัน มันสัมพันธ์กัน มันถึงเป็นความคิด เป็นอารมณ์ขึ้นมา แต่ถ้ามันปล่อยวางอารมณ์

ความรู้สึกขึ้นมา มันก็เป็นหนึ่งของมัน ถ้าเป็นหนึ่งของมัน เอกัคคตารมณ์ จิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้เป็นหนึ่งเป็นอย่างไร จิตเป็นหนึ่งเป็นอย่างไร ถ้าจิตเป็นหนึ่ง ทำไมถึงเป็นหนึ่ง

ถ้ามันเป็นหนึ่ง เห็นไหม คุณติ ในองค์กรต่างๆ เขาต้องการการทำงาน ต้องการเป็นเอกภาพ ถ้ามีการเป็นเอกภาพ คนไม่ทำลายกัน คนไม่ยุแหยงตะแคงร้าวณะ องค์กรนั้นมันก็จะมั่นคงของมัน จิตใจ ความรู้สึกนึกคิด เห็นไหม นี้องค์กรของมัน มันทั้งยุทั้งแห่ ทั้งยุทั้งแห่ นั่นดี นั่นไม่ดี นั่นเขาให้ร้าย นี้อยุแห่ไปหมดเลย แต่มันปล่อยวางมาหมด ปล่อยวางมาหมด นี่เป็นเอกภาพ จิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่น องค์กรนั้นตั้งมั่น จิตนั้นตั้งมั่น จิตเวลาทำงานไปพร้อมกัน นี่เป็นเอกภาพ ทำสิ่งใด กำลังทุกอย่างมันก็มีเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา ถ้าข้อเท็จจริงขึ้นมา นี่ฝึกหัดใช้ปัญญาของเราอย่างนั้นไง นี่ถ้ามันใช้ปัญญาอย่างนั้น เวลาใช้ปัญญาอย่างนั้น นี่ไง ตัวจึงจกมันจะสลัดหางมันทิ้งไง

คุณติ เวลาของมันลอคคราบ มันลอคคราบ เห็นไหม ทำไมมันต้องลอคคราบ เพราะลอคคราบ มันจะเจริญเติบโตขึ้นมา ถ้ามันลอคคราบทิ้ง เป็นปีมันจะลอคคราบๆ ของมัน นี่ก็เหมือนกัน จึงจกมันสลัดหางมันทิ้ง สลัดหางมันทิ้ง เดียวมันก็งอกขึ้นมาใหม่ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตใจของเรา จิตใจของเราถ้ามันพิจารณาของมัน มันภาวนาของมัน เห็นไหม ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์ไม่ใช่ชั้น ๕

ถ้าชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ ชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์ไม่ใช่ชั้น ๕ นี่เรามีสติปัญญาเท่าทันความคิดของเรา ถ้ามันไม่ใช่ ถ้ามันไม่ใช่ เราทำไมเชื่อมัน ถ้าไม่ใช่ ทำไมเราต้องให้มันเหยียบย่ำเรา ถ้าไม่ใช่ มันทำไมมันลากเราไปล่ะ ถ้าไม่ใช่ แล้วอะไรมันใช่ล่ะ ถ้าไม่ใช่ แล้วสิ่งเหลือสิ่งใดที่มันใช่ ถ้าไม่ใช่ มันก็ไปตามมันใช่ไหม ถ้าไม่ใช่ แล้วอะไรมันใช่ล่ะ เพราะมันไปของมัน

นี่ไง ตัวจึงจกที่มันสลัดหางมันทิ้ง มันไม่เสียดายหางมันหรือ มันไม่เสียดาย ชีวิตมันยังอยู่ ชีวิตมันจะเป็นอิสระขึ้นไป เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ความคิดที่เป็นเราๆ ถ้ามันปล่อยวางเป็นชั้น เป็นตอนเข้ามา เวลามันสลัดทิ้ง เวลามันขาดนะ ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ และชั้น ๕ ไม่ใช่ทุกซ์ ทุกซ์ก็ไม่ใช่ชั้น ๕ แต่ที่เราทุกซ์เรายากกันนี้ เราทุกซ์เรายากเพราะอะไรล่ะ เราทุกซ์เรายากเพราะความคิดเราใช่ไหม เราทุกซ์เรายากเพราะค้นหาความทะยานอยากในใจเราใช่ไหม แล้วถ้าค้นหาความทะยานอยากของเรา ที่เราบอกว่าเราไม่ทำอะไรเลย เราจะเอาอะไรอยู่เอาอะไรกินล่ะ ความที่เอาอะไรอยู่เอาอะไรกิน มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เห็นไหม

คูลี โลกนี้ สิ่งปลูกสร้างนี่ใครเป็นคนทำ? มนุษย์ทั้งนั้นแหละ มนุษย์ทำมันขึ้นมา สิ่งต่างๆ ใครเป็นคนทำ? มนุษย์ทำมันขึ้นมา แล้วทำขึ้นมาแล้ว คนทำมีความสุขไหม คนทำมีความสุขไหม หลวงตาท่านบอกบ่อย คนเวลามันทุกข์ ไปอยู่บนตึกร้อยชั้นมันก็ไปร้องโอดโอยอยู่บนตึกนั่นล่ะ มันไปร้องคร่ำครวญอยู่บนนั่นล่ะ นี่ทำขึ้นมาแล้วมันมีความสุขไหมล่ะ นี่ไง บอกว่าเราจะเอาอะไรอยู่ เอาอะไรกินไ้

ถ้าเราเอาอะไรอยู่เอาอะไรกิน คนคินะ คนคิ คนมีสติปัญญา มันมีหน้าที่การงานของมัน มันทำได้ มันทำได้ เรื่องความเป็นอยู่ของมันทำได้ แล้วเราย่อมองข้ามหัวใจของเราสิ ถ้าเรามองข้าม นี่ถามว่าเราต้องการอะไร เราปรารถนาอะไร เราปรารถนาสิ่งนั้น เราก็มึแล้วไง เราเทียมหน้าเทียมตาเขาแล้ว แต่ถ้าค้นหาความทะยานอยากมันบกพร่องตลอดเวลา มันชวนชวายเพราะว่ามันต้อง เทียมหน้าเทียมตาเขา ถ้ากิเลสมันถมไม่เต็ม เราจะมีล้นฟ้าขนาดไหน มันก็ไม่เทียมหน้าเทียมตาใครทั้งสิ้น

แต่ถ้าหัวใจมันพอนะ มันมีปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีวิต มันรวยกว่าเขาอีก เพราะมันพอ พอ มันพอแล้วนะ เราก็มาคูแลใจเราใจ ใจของเราถ้ามันพอแล้ว หนึ่ง มันไม่กระเสือกกระสน ไม่บกพร่อง ไม่ทุกข์ยากไปกับเขา เรามีของเรา เรามีของเราแล้ว เราดำรงชีวิตของเราได้แล้ว

แล้วถ้าหัวใจล่ะ หัวใจที่มันทุกข์มันยาก สิ่งนี้ไม่มีใครทำแทนกันได้นะ เราเป็นพ่อเป็นแม่กัน เรารักไหม? ทุกคนรักกันทั้งนั้นแหละ แต่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาต้องพลัดพรากจากกัน ใครทำแทนกันได้ไหม ใครจะเสียสละแทนกันได้ไหม มันเป็นสิทธิส่วนบุคคลของคนคนนั้นต้องไปตามสภาพนั้น ถ้าไปสภาพนั้น จิตใจของเรา เราจะดูแลจิตใจของเราตามสภาพนั้นตามความเป็นจริงไหม ถ้ามันตามความเป็นจริง เราจะมาฝึกหัดภาวนากัน

การฝึกหัดภาวนา เขาบอกว่าเวลาทำงานทางโลก เขาทำแล้วเขาประสบความสำเร็จ เขาประสบความสำเร็จ เขามีปัจจัยเครื่องอาศัยโดยสมบูรณ์ของเขา แล้วเราเป็นนักบวช เราเป็นนักปฏิบัติ เราไม่มีสิ่งใดเลย มันขาดตกบกพร่อง เราจะดำรงชีวิตอย่างไร ดำรงชีวิตอย่างไร คูลี ครูบาอาจารย์ท่านพูดบ่อยนะ ถ้าเราปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อยากคุณักว่าพระที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้วไม่มีอยู่ไม่มีกิน อยากคุณัก ใ้ที่ว่าพระไม่มีอยู่ไม่มีกินเพราะตัวเองกลัวไม่มีอยู่ไม่มีกิน ถึงพยายามแสวงหา แสวงหาด้วยความถูกต้องชอบธรรมมันก็เป็นธรรม แสวงหามาด้วยความไม่ถูกต้องชอบธรรม เขาก็ยิ่งห่างออกไปๆ เพราะเขารับกันไม่ได้ แต่ถ้าเราปฏิบัติของเราตามความเป็นจริงของเรา

เราแสวงหามาด้วยปัจจัยเครื่องอาศัย เราเลี้ยงชีพด้วยปณิธาน ถ้ามันจะอดมันอยากให้มันรู้ไปมันอดมันอยาก ถ้ามันอดมันอยากนะ...มันไม่อดไม่อยากหรือ เป็นอย่างไร เป็นไปไม่ได้หรือ ถ้าไม่อดไม่อยาก เห็นไหม

สิ่งนี้ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา ปัจจัยเครื่องอาศัยมันพอแล้วแหละ ถ้ามันพอแล้วเวลาเรามีสติปัญญา จะเอาใจของเรานี้มันเป็นเรื่องใหญ่มากเลย มันเป็นเรื่องใหญ่มากนะ เพราะเพราะถ้าเวลาจะนั่งสมาธิ จะมาเดินจงกรม มันคิดไปเรื่องนี้แหละ วิตกกังวลไปอนาคต แก่เฒ่าขึ้นมาใครจะดูแล เจ็บไข้ขึ้นมาใครจะดูแล

เวลาอุปัชฌาย์เขายกมาเข้าหมูนะ มีอาหาร มีบริวาร ๘ มีเครื่องนุ่งห่ม มีน้ำมูตรเน่า มีน้ำคองมูตรเน่า ปัจจัยเครื่องอาศัย นี้น่าใจ ยามันมีอยู่แล้ว ถ้ามันมีอยู่แล้ว รักษาได้อยู่แล้ว ถ้ารักษาได้ ถ้ามีสติปัญญา จิตใจมันจะได้ไม่วิตกกังวลไปเรื่องวัตถุ ถ้าจิตใจมันไม่วิตกกังวลไปเรื่องวัตถุนี้ทางจึงจกนั้นมันสลัดทิ้ง มันไม่ต้องไปรับผิดชอบมัน ถ้าไม่รับผิดชอบมัน มันมีสติปัญญาขึ้นมา มันจะปล่อยวางเข้ามาๆ มันจะตั้งมั่นในตัวของมัน เอกัคคตารมณ์ จิตตั้งมั่น ถ้าจิตตั้งมั่นขึ้นมาพอใจเข้าไป มันสลัด สลัดรูป รส กลิ่น เสียงออกไปจากจิต มันเป็นสัมมาสมาธิ เราจะได้ลิ้มรสของธรรม ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต จิตใจใครสงบระงับ จิตใจใครที่มีความสุข จิตใจที่เป็นความสุขที่โลกนี้ไม่มีสิ่งใดที่เทียบเคียงได้ ไม่มีข้าวของเงินทองจะไปแลกเปลี่ยนความสุขอย่างนี้ขึ้นมา จิตใจที่ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าไปสัมผัสความสงบอันนั้น จิตใจอันนั้นจะเป็นความสงบอันนั้น เป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิก โฉพาะใจดวงนั้น จะให้ใครเป็นแทน จะให้บอกใคร จะยื่นให้ใคร ไม่มี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเราเป็นผู้บอกทางเท่านั้น พวกเขจะต้องเป็นผู้ปฏิบัติกันเอง ถ้าใครปฏิบัติขึ้นมาเอง จิตสงบเข้ามา มันก็ว่าจิตมันสงบ พอสงบแล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ ออกมาให้ฝึกหัดใช้ปัญญาให้เป็นวิปัสสนา มันจะออกไปชำระล้างแล้ว พอออกไปชำระล้าง นี้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ก่อนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ธรรมมา เราเกิดมาด้วยความเชื่อความศรัทธา เรามีความศรัทธา เราก็กราบไหว้กันไป ภูเขาเลากา กราบไหว้บูชาไฟ กราบไหว้กันไปหาที่พึ่งอาศัยเพราะมันกลัว มันห่วงใยชีวิต มันกลัวความเกิดและความตาย แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมา มันมีทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณ มีศีล สมาธิ ปัญญาที่เข้า

มาชำระล้าง เราฝึกหัดตรงนี้ไง ถ้าเราฝึกหัดตรงนี้ ปฏิบัติตรงนี้ไง แต่ถ้าฝึกหัดตรงนี้ นี่กิเลสมันก็ผลัดไสให้เราไปวิตกกังวลแต่เรื่องของวัตถุๆ ถ้าเรามีสติปัญญา เรามีสติปัญญาได้เข้ามา วัตถุมันหาได้ ค่าของน้ำใจ นี่เราเกิดในสังคมวัฒนธรรมของชาวพุทธ นี่มันมี มันมี แล้วมันมีเขาส่งเสริมอยู่ตลอดเวลา ถ้าเรามีสติปัญญา เราพยายามรักษาใจของเราเห็นไหม

นี่อุปัชฌาย์บวชเข้ามาให้เป็นพระ นี่มรรคญาณ อริยสัจ มันจะบวชหัวใจให้เป็นพระ นางวิสาขาไม่ได้บวช แต่เขาเป็นพระโศดาบัน เขาเป็นพระในหัวใจของเขา ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นพระในรูปแบบ นี่เป็นสมมุติสงฆ์ ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมา เราจะเป็นพระขึ้นมาในหัวใจของเรา เราปฏิบัติขึ้นมา เราทำของเราได้ไง ถ้าทำได้ มันเป็นความเป็นจริงอย่างนี้ ถ้าเป็นความจริงนี่จะเกิดขึ้นมากับใจ

ถ้าใจเกิดขึ้น งานของร่างกาย งานของโลกกับงานของธรรม ถ้างานของธรรมทำขึ้นมา ประสบความสำเร็จ นี่เราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานะ นี่ฝากไว้เห็นไหม ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ถ้าศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองก็รุ่งเรืองเพราะบริษัท ๔ นี่ ถ้าศาสนาจะล่มสลายก็ล่มสลายเพราะบริษัท ๔ นี่ ก็ล่มสลายจากภิกษุ นั่นแหละ ถ้าภิกษุที่ดี ภิกษุที่มีหลักมีชัยในหัวใจ ภิกษุ นั้นจะจรจรโลงศาสนา จะเป็นศาสนทายาท ภิกษุ นั้นเนาใน ภิกษุ นั้นจะเป็นผู้ทำลายเสียเอง นี่ทำลายสิ่งที่เป็นศากยบุตรพุทธชิโนรสที่จะมาส่งเสริมกันอยู่

เราต้องตั้งใจ เราตั้งใจนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสตั้วขนสตั้ว ฝากศาสนาไว้กับเรา บริษัท ๔ บริษัท ๔ เราจะจรจรโลงศาสนา จะต้องจรจรโลงศาสนาในใจเราก่อน ให้ใจเรารู้แจ้งเห็นจริง ถ้าใจรู้แจ้งเห็นจริง มันจะไม่มีความเนาอันนั้นมาทำลายหัวใจของเรา ให้หัวใจมันคัน ให้หัวใจมันเหลวไหล แล้วก็อ้างอิงกันไปโดยอารมณ์ สัญญาอารมณ์ ไม่มีความจริงในใจ

มีความจริงในใจ ทำความจริงขึ้นมาให้ศาสนานี้เกิดขึ้นมา ให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้สมความปรารถนา เอวัง